

Tas Latweeschu lauschu draugs.

1837. 25. Septbr.

38ta lappa.

Taunas sinna.

Is Nihges. No daschahm Widssemes muischahm irr usdohts, zif leela ihsteni ta skahde effoht, kas paraffarâ zaur teem pluhdeem un leddu pa winnu walstim notiffe. Taggad të to farehkinaja un atradde, ka tikween pa Nihges bruggu-teeskas walsti scho skahdi warroht rehkinacht us 81,395 rubteem un 50 kapeikeem fudr.

Is Pehterburges. Nu jau arri pa Kreemu semmi tikfufchi fahf aud sinacht wihnu. Zif winn' puff' Kaukasus-kalneem taggad jau ifnogaddâ ispaida lihds 3,888,000 spannus, bet tas wehl ne kas naw preeksch tahs paschas mallas laudim; jo tee bruhke stipri. Pa to weenu pitssehtu, ko fauz Ziwlis un fur tif 23,000 eedschwotaji, ifgaddâ isdfer 700,000 spannus. Sinnams, ja tif dands pascheem maijaga, tad ne warr wis pahrhoht jitteem.

Is Londones. Zif laimes Entendereem pee laschu sweijas ilgi naw bijufe, kâ schai waffarâ. Sakehre tif leelu pulku, ka ir nabbagi, lihds schim tif ar filkeem peetikfufchi, fahze laschus ehst un filku bohneeki nahze skahde. Pa Skottu un Jhru semmes uppehm laschi jau April-mehneschâ fahf nahft us augfchu, bet no Juhni lihds August tad ween nahf barreem. Daschâ weetâ laudis ar lascheem nopelna ifnogaddâ 30 lihds 70 tuhstohsch fudraba rublus. Ne fenn weenâ paschâ uppe, ne zif tahf no grihwas, eeksch 72 deenahm sadabbuja 882,000 leelus laschus. Uk tawu swehtibu! Raug', tã parahdahs skaidri, ka naw teefs, ko zittôs gaddôs fazzija, ka ugguns fuggi ar sawu warrenu trohksni eebailojoht siwis.

Is Seemel-Amerikas. Wehl weenâ gabbalâ no Wahzsemmes tur atnahf laudis, kas no sawas semmes waldischanas to brishwibu isdabbuja, turp eet dshwoht. Tannis pehdigds gaddôs atkal tif leels pulks atnahze, ka wairs ne sinn, fur winnus likt, un kas us preekschu ar winneem buhs. Schai gaddâ tur wehl 157,000 Wahzsemneeki bes weetas atraddahs.

• Siina par wehrqu buhschanu Amerika.

Amerika irr tohti baggata semme. Selts, fudrabs, dahrgi akmini tur pa pilnam, semme isdohd auglus baggarigi un teem eedschwotajeem dshwe pateest flawejama, kam laime wehlejusti peedsime swabbadneeku fahrtâ. — Schee swab-

Badneeki, no kurreem runnaju, effoht kristiti zilweki. — Nu tad klausees, tu kristihts zilweks, ko zilweki, kas Kristus wahrdu nefs, wehl schinnis deenâs darra fweeschâ pafaules mallâ.

Râ jau sinnams, dshwo zilweki farstâs semmês, kas no meefas ne tâ balti, kâ mehš, bet melni irr. Zee balti zilweki irr puschfoti ar tahdeem pascheem dwehfeles un meefas spehkeem, kâ arri tee melni, un tizzams gan, ka mihta Deewa prahts irr bijis, ka arri schee dshwotu appaksch gudras waldischanas un taisneem likkumeem un bauditu dshwes preekus lihds ar teem balteem; — dsurdesim, kâ scheem klahjabs.

Zee balti zilweki tannî pafaules mallâ, turr tohs melnus zilwekus par tahdeem, ar ko scheem brihw effoht darriht, ko gribbedami, un tahdâ prahtâ tohs jeb fapirk par naudu, jeb zittâ wihsê eemanto, un tad scho rohkâ wifs, kas teem peederr, dshwiba un manta — gohds un — nu ko tē no gohda runnaht!?

Zee likkumi par teem nabbageem wehrgeem, ihfi sanemti, tâ skann:

”Baltam zilwekam, kas wehrgu pirzis, brihw ar winnu darriht, kas ween prahtam tiht. Wianam brihw to, kâ lohpu, pahrdoh, par winnu paschu un winna pekneem spreest pehz labpatikschanas. Baltais kristihts zilweks sawu melnu brahli drihkt dselsês fehgt, zeetumâ likt us dshwibas laiku bes kahdas ismekleschanas, woi wainigs, jeb newainigs. Zittâ mallâ naw wehlehts scheem nabbdafneem, kad tohp dshiti pee gruhteem darbeem, maifi turreht pee sewim, tâpat arri ne weenu lohpa kaulu neds audsinah; bet ja kahdam lohpiusch buhtu, tad wiina lungs tam to tuhdaia atnemm. Semmes likkumi aisfehds scheem nabbageem zekku pee teefahm eet schelotees taisnibu, jeb arri tikkai apschelofschanu gaidiht. Gan wiffi weena tehwa radditi behrnini, bet baltais brahlis aisleeds sawam melnam brahtam dallibu nemt pee tahm schelastibas dahwanahm, ko tas Debbesu-tehws wiffieem saweem zilwekeem, tik labb' tam baltam kâ melnam, dahwinajis. Melnais brahlis ne tohp zeenigs turrehts tahs labklahschanas, ko Deews zaur saweem baufleem eedewis zilwekeem; — teem kâ lohpeem jadshwo bes laulibas; un ja arri kahdam buhtu seewa un mihti behrni, tad winnu lungs warr winnus schkirt, kad gribbedams, — warr pahrdoh, ismiht prett sirgeem woi funneem, seewu un behrnus, un wihrs jeb tehws, ja ne gribb fittenus dabbuht, lai zeesch kluffu. Ja gadditohs, ka nabbags wehrgs no leelas netaisnibas speests, kahdam baltam zilwekam fitteni dohtu, un schis to pee teefahm peerahda, tad pirmu reisi melnais brahlis tohp kappahs ar affeem zirteneem, kamehr tik ko dshwiba kaulôs atleef; bet ja ohiru reisi gadditohs par winnu tahda patti kuhdeschana, tad schim nabagam tohp spreesta nahwes teefa. Zeefai arri brihw spreest, nabagam wehrgam dshwam aufis nogreest. Ja gadditohs kahdam wehrgam us sirga jah, un wiina lungs to reds, tad tam tuhliht jazeesch strahpe no 25 zirteneem.“

Deews sawu dehlu Jesu fustija pafaule wiffus zilwekus apgaismoht ar sawu fwehtu mahzibu; bet Amerikas baltais brahlis, pats Kristus wahrdu nefs, farakstijis likkumus, lai noschelojamam melnam wehrgam arri ne kahda eepreezinafschana no Deewa wahrdeem ne nahktu rohkâ. Schee semmes likkumi

tà skann: "Ja kahds eedrohschinatohs kahdam wehrgam rahdihst lassihst jeb rakstihst, tam buhs leelu naudas strahpi nest un tur klacht us kahdeem mehnescheem zeeumâ sehdeht." Redd, kâ zilweks zilweku spaida, kur naw gudras waldischanas. — Lai mahzamees atsiht to leelu labbumu, ko Deews zaur taifneem walbineekeem muhsu tautai peeschkhris. Ko leegt, kas katram sinnams? — Wija gan wehrgu buhschana arri muhsu semmê. Peeminnu wehl, ko nelaika wezza mahte stahstija, kâ behgufchi no niknu lungu naggeem, kâ atkal sakerei, kâ wezzu tehwu kappajufchi lihds affinim, ka to affinainu kreklu wehl ilgi glabbajufi saweem behrneem rahdidama, kad wezzais tehws jau fenn kappâ gullejis. — Redseju behrns buhdams tahs affaras, ko wezza mahte raudaja, stahstidama, ka nikns kungs to speedis grehkus darriht un kad schi tam pretti stahwejufi, tad ta tappufi draudera ar affahm rihkstehm. Schai fohdibai isbehtge apnehmusees uhdent gallu mekleht, panemm sawus 3 behrnus, eet us akku, gribbejufi tohs eemest papreekschu, tad patti pakkat dohtees, nolikkufi behrnus, mettahs zekds, Deewu luhgdama, lai schehligi usnemm dwehseles debbefu mahjâs. Pehz pabeigtas luhgshanas tai bijis tâ, itt kâ kahds tai buhtu usfauzis: "Seewa, ko tu darri? Warr Deews gan negantneeka luhgshanas klausihst? Ustizzees sawam Deewam ween, winsch gahda wehl scho paschu deen'!" — Atnahkufi us istabu, dsird runnanajam, ka kungs effohst peepeschchi flimts kluis, un tai paschâ flimmibâ tas ne ilgi pehz tam nomirris. — Dsirdeju sawu nelaika seewas mahti stahstam, ka kungi tohti dusinojuschees par to, ka semneeki rakstihst mahzijuschees un arri par to, ka schi grammatas Wahzu wallodâ lassijufchi. — Pateefi behdu laiki irr bijufchi, nu gohds Deewam pahrgahjufchi! bet mums ne buhs winaus gluschi peemirft, jo zittadi mehs tik labbi ne warram atsiht to labbumu, ko mehs zaur Deewa schehlastibu, schehliga keisera un zeenigu lungu paligu taggad baudam. — Keisers un zeenigi kungi gahda, ka mehs drohschi un meerigi warram dsihwoht, tee flubbina muhs us prahta zillaschanu un gribb muhs sawâ kahrtâ par ihsti laimigeem zilweekeem darriht. Lai tad effam paklaufigi pawalstneeki!

S l a w a s d s e e f m a

par Deewa schehligu paligu pee klauschu prahta
apgaifmoschanas.

Deews kungs, tew slawejam!
Deews kungs, tew pateizam!
Jau beidsahs prahta tumfiba,
Jau atsihschana smihdina,
Jau wehrgu faites sawantas
Un mahnu blehnas pohstias; —
Eo grehku negantibas suhd;
See spaiditi few brihwus juht. —
Sirdschehligs muhsu Deews!
Pateefigs muhsu Deews!
Taisnis irr muhsu Deews!
Winsch muhs irr schehlojis.

Deews gribbeja, ka zilweekeem
Dij' mihletees kâ brahlischeem,
Eeksch mihlestibas weenoti,
Lai dsihwotu kâ debbefi;
Lai labbis prahtis darritu,
Kas ohtra laimi paschkirtu. —
Bet grehku tumshums pasaulê
Seem laudim prahtus apflahje,
Wirs trohneem mitte bahrsiba,
— Un — wehrgu kehdes skanneja; —
Gars, kam us augfchu sazekahs,
Dij' nospeests lihds ar meefinas;

Var gudreem walschëus flaweja,
Un gekki wahjus spaiddja.

Èà behdse tiffums, — eelihde
Grehts pillis, semmâ paspahrnê,
Ram spehts bij', dalka gaidama,
Tam wahjam wehrgu buhschana.
Râ lohpan nastas uskraujam,
Èà zilweks krahwe zilwekam,
Un Kurfemme un Widsemme
Bij' zittahet wehrgu semmite.
Nu labbaki jau parahdahs,
Prahts atsihschana pazekahs,
Un aisdenn mahnu tumfibu
Un salausch warru negantu.

Ar fird' un mehli nodseedam
Zew, Deewâ, un tewi peeluhdsam:

Augsê, sems lai zeeni tiffumu,
Un mihko prahia gaischumu,
Tohs wahjus, Kungs, tu uszilla,
Ra tee tew atsiht, gohdina.

Lai kungi rahdahs scheligi,
Un pawalkneeki klaufigi,
Lai ikweens meeru firdi juht,
Lai atsiht to, kas zittam gruh. —
Tohs, kas wehl wehrgu buhschana
Nospreesti, gaudâs waimana,
Tohs arri, Kungs, driht atpesti,
Lai dsihwojam kâ zilweki.
Lai zilwezihas wehrtiba
No zilwekeem tohp atsihta.
Amen!

£.....f.

Sinna, jif naudas 21. Septbr. = mehn. deenâ 1837 eeksch Rihges maksaja
par daschahm prezzehm.

Par	Maksaja:	Subr. nauda.		Par	Maksaja:	Subr. nauda.	
		Rb.	℔.			Rb.	℔.
1	puhru rudsu, 116 mahrzinuâ smaggu	1	20	1	pohdu (20 mahrzineem) waffu	7	—
—	meeschu, 100 mahrzin. smaggu	1	—	—	tabaka	—	65
—	kweeschu, 128 mahrzin. smaggu	1	80	—	sweesta	2	—
—	ausu	—	55	—	dseltes	—	75
—	sirnu	1	50	—	linnu, krohna	2	—
—	rupju rudsu = miltu	1	20	—	brakka	1	80
—	bihdeletu rudsu = miltu	1	60	—	kannepu	—	80
—	bihdeletu kweeschu = miltu	2	30	—	schichtu appinu	2	50
—	meeschu = putrainu	1	40	—	neschichtu jeb prezzes appinu	1	50
—	eefala	1	10	—	muzzu silku, eglu muzzâ	5	30
—	linnu = sehklas	3	25	—	lasdu muzzâ	5	40
—	kannepu = sehklas	1	25	—	swalkas fahls	4	25
1	wesumu seena, 30 pohdus smaggu	3	—	—	rupjas baltas fahls	4	30
barrotu	weherschu gaku, pa pohdu	1	—	—	wahiti brandwihna, puffdegga	6	—
				—	diwdegga	8	—

Weenu subraba rubli warreja dabbuht par 357 kapeikeem warra naudas.

Rihds 21. September pee Rihges irr atnahkufchi 1074 fuggi un aibraufkufchi 955.

Drihw driffeht. No juhrmallas = gubbernementu augstas waldischanas puffes:

Dr. C. E. Napier sky.